

LBRIS

We know
books

CORMAC MCCARTHY DRUMUL

Traducere din engleză și note de
IRINA HOREA

HUMANITAS
fiction

Când se trezea în pădure, în întunericul și frigul nopții, întindea mâna ca să-l atingă pe copil, care dormea lângă el. Nopti mai întunecate decât întunericul, iar zilele, fiecare mai cenușie decât cea de dinainte. Ca și când se instala un glaucom înghețat, făcând lumea să pălească. Mâna lui se ridica și cobora încet, cu fiecare respirație prețioasă. Dădu la o parte prelata de plastic și se ridică în capul oaselor, înfăolțit în straiile și păturile rău mirositoare, și privi spre răsărit, doar-doar o zări o geană de lumină, dar în zadar. În visul din care se trezise, hălăduia printr-o peșteră în care-l ducea de mână copilul. Lumina felinarului lor se zbenguia pe roca udă a pereților. Asemenea pelerinilor din fabulă, înghițiți și pierduți în măruntaiele unei fiare de granit. Canale adânci de piatră, în care picura și cânta apa. Măsurând în tăcere minutele pământului și ceasurile, și zilele lui, și anii, întruna. Până ce-au ajuns într-o sală uriașă de piatră, unde se afla un lac negru, străvechi. Iar pe malul îndepărtat, o creatură care-și înălța botul plin de apă din lacul cu mal pietros și se holba în lumină cu ochi albi și morți, orbi, ca două ouă de păianjen. Și-a aplecat căpățâna până la apă, ca pentru a adulmece ceea ce nu putea distinge. Ghemuit acolo, albinos, despuiat, translucid, cu oasele ca de alabastru, turnate în umbră pe rocile din spatele său. Măruntaiele sale, inima palpitândă. Creierul ce pulsa într-un clopot de sticlă mată. Și-a clătinat capul într-o parte și-n alta, apoi

a scos un geamăt surd, s-a răsucit, a pornit-o cu pas clătinat și, fără zgomot, a făcut un salt în întuneric.

La ivirea primei luciri cenușii a zorilor, se ridică în picioare, lăsându-l pe băiat să doarmă, ieși în drum, se lăsă pe vine și cercetă ținutul dinspre miazăzi. Pustiu, tăcut, fără Dumnezeu. Se prea poate să fi fost octombrie, dar nu era sigur. De ani întregi nu mai ținea răbojul zilelor. Se îndreptau spre sud. Aici nu mai puteau supraviețui încă o iarnă.

După ce se luminează destul ca să folosească binoclul, privi la valea de dedesubt. Totul se pierdea în întuneric. Cenușa moale, învolburându-se în fuioare peste asfaltul drumului. Cercetă atent tot ce putea distinge. Frânturile de drum acolo jos, printre copacii morți. Căutând orice pată de culoare. Orice mișcare. Orice dâră de fum care se înălța. Luă binoclul de la ochi, își trase masca de tifon de pe față și-și șterse nasul cu dosul mâinii, apoi scrută din nou regiunea cu binoclul. După care șezu acolo, cu binoclul în mâini, urmărind cum lumina cenușie a zilei prindea cheag peste pământuri. Știa doar că băiatul era chezașia lui. Își spuse: Dacă el nu este cuvântul Domnului, atunci Domnul nicidecum n-a cuvântat.

Când se întoarse, copilul încă dormea. Trase de pe el prelată albăstră, de plastic, o împături, o duse la cărucior, o puse la locul ei și reveni cu farfuriile, niște turte de ovăz puse într-o pungă și-o sticlă de plastic plină cu sirop. Întinse pe jos mica prelată pe care-o foloseau drept masă, puse pe ea ceea ce adusese, împreună cu pistolul de la brâu, apoi se așeză și se uită la băiat cum doarme. În timpul somnului, își scosese masca, iar aceasta se rătăcise pe undeva, sub pleduri. Se uită la băiat, apoi privi

printre copaci, la drum. Locul ăsta nu era sigur. Puteau fi văzuți de pe drum, acum că se luminase. Băiatul se răsuci sub pătură. Apoi deschise ochii. Bună, tati, spuse el.

Sunt aici.

Știu.

O oră mai târziu, erau pe drum. Împingea căruciorul și amândoi, el și băiatul, duceau rucsacuri în spate. În rucsacuri se aflau lucruri esențiale. Pentru cazul în care-ar fi fost nevoiți s-abandoneze căruciorul și s-o ia la sănătoasa. Prinsă de mânerul căruciorului, o oglindă de motocicletă, în ramă cromată, de care se folosea ca să supravegheze drumul din spatele lor. Își ridică rucsacul ceva mai sus pe umeri și măsură cu privirea ținutul devastat. Drumul era pustiu. Mai jos, în vâlcea, serpentina cenușie, încremenită a unui râu. Nemișcată, cu contururi precise. De-a lungul malului, un vâlmășag de trestiiș mort. Ești bine? întrebă el. Băiatul dădu din cap. Porniră mai departe, pe drumul asfaltat, în lumina plumburie, târșându-și picioarele prin cenușă, fiecare fiind pentru celălalt lumea întregă.

Traversară râul peste un vechi pod de beton și, după câțiva kilometri, ajunseră la o benzinărie construită la marginea drumului. Se opriră și-o cercetară fără să se apropie. Cred că trebuie să vedem ce-i cu ea, spuse bărbatul. S-aruncăm o privire. Buruienile pe care le striveau sub tălpi se transformau în pulbere. Traversară asfaltul crăpat al refugiului și găsiră rezervorul pentru pompe. Capacul dispăruse și bărbatul se lăsă-n genunchi și-n coate ca să miroasă conducta, dar mirosul de benzină nu mai era decât o amintire, palidă și stătută. Se ridică și cercetă clădirea. Pompele neclintite, cu furtunurile la

locul lor, ceea ce era ciudat. Ferestrele intacte. Ușa către atelierul auto era deschisă, așa că intră. În picioare, lângă perete, un dulap metalic pentru scule. Se uită prin sertare, dar nu găsi nimic din ce i-ar fi fost de folos. Niște piulițe de doi centimetri, în stare bună. Un clichet. Se uită în jurul său prin garaj. Un recipient de metal plin de gunoaie. Intră în birou. O masă de metal, o casă de marcat. Niște manuale vechi, de reparații auto, umflate de jilăveală. Linoleumul era pătat, dezlipit și îndoit de apa scursă din tavan. Se apropie de masă și rămase acolo. Apoi ridică receptorul și formă numărul de telefon de la locuința tatălui său, din acel trecut îndepărtat. Băiatul îl privea. Ce faci? întrebă el.

La jumătate de kilometru mai jos pe drum, se opri și se uită în urmă. N-am gândit bine, zise el. Trebuie să ne-ntoarcem. Împinse căruciorul din drum și-l răsturnă într-o rână, într-un loc unde nu putea fi văzut, își lăsară acolo și rucsacurile și se-ntoarseră la benzinărie. Luă din atelierul auto recipientul cu gunoaie, îl răsturnă și alese toate sticlele de plastic pentru ulei de motor, de-un sfert de galon. Apoi se-așezară pe jos, decantând conținutul fiecăreia în parte, una câte una, după care le puseră cu gura-n jos, ca să se scurgă pe-o tavă – și uite-așa, strânsesă până la urmă aproape cât să umple pe jumătate o sticlă. Înșurubă dopul de plastic, șterse sticla cu o cârpă și-o cântări în mână. Ulei pentru micul lor felinar, ca să lumineze în lungile amurguri cenușii, în lungii zori cenușii. O să poți să-mi citești povești, spuse băiatul. Nu-i așa, tati? Da, răspunse el. Așa e.

De partea cealaltă a văii prin care curgea râul, drumul traversa o întindere de pământ pe care pârjolul nu iertase nimic. De-o parte și de alta, până în zare, trunchiuri

carbonizate, rămase fără ramuri. Cenușa suflată peste drum, brațele atârânde ale firelor oarbe, spânzurate de stâlpii de electricitate înnegriți, gemând slab în bătaia vântului. O casă arsă într-un luminiș; dincolo de ea, câteva fânețe sterpe, cenușii, un mal de lut roșu ca sângele, unde se zărea un șantier de amenajări rutiere, abandonat. Iar mai încolo, pancarte cu firmele unor moteluri. Toate, așa cum fuseseră odată, doar că acum decolorate, șterse de vreme. În vârful dealului, se opriră-n frig și-n bătaia vântului, ca să-și tragă sufletul. Bărbatul se uită la băiat. Sunt bine, spuse băiatul. Bărbatul își puse mâna pe umărul lui și făcu un semn din cap către hotarul ce se deschidea sub ei. Luă binoclul din cărucior și scrută câmpia din vale, unde conturul unui oraș se decupa pe acel fundal cenușiu, asemenea unui desen în cărbune schițat pe întinderea pustie. Nu se vedea nimic. Nici o dâră de fum. Pot să mă uit și eu? zise băiatul. Da. Bineînțeles că poți. Băiatul se sprijini de cărucior și reglă binoclul. Ce vezi? zise bărbatul. Nimic. Coborî binoclul. Plouă. Da, zise bărbatul. Știu.

Lăsară căruciorul într-o văioagă, acoperit de prelată, urcară panta printre trunchiurile întunecate ale copacilor rămași în picioare, spre locul unde bărbatul văzuse o terasă stâncoasă lungă, se așezară sub ea și priviră cortinele cenușii de ploaie care biciuiau valea. Era foarte frig. Ședeau vârați unul în altul, învelit fiecare într-o pătură pusă peste hanorac, și după un timp ploaia încetă, se mai auzea doar picurul în pădure.

După ce vremea se limpezi, se-ntoarseră la cărucior, dădură la o parte prelată, luară dinăuntru păturile și lucrurile trebuincioase pe timpul nopții. Urcară dealul înapoși și-și făcură tabăra în țărâna uscată de sub stânci,

iar bărbatul se așază și-l cuprinse pe băiat în brațe, încercând să-l încălzească. Înfășurați în pături, priveau cum se lasă și îi învaluie întunericul fără nume. Silueta cenușie a orașului dispăru la căderea nopții, asemenea unui duh, iar bărbatul aprinse micul felinar și-l puse într-un loc ferit de vânt. Apoi ieșiră amândoi în drum, el îl luă pe băiat de mână și urcară până-n vârful dealului, unde drumul urma creasta și de unde puteau privi până departe spre sud, peste pământurile tot mai întunecate, și se opriră acolo, în bătaia vântului, înveliți în pături, căutând din priviri luminița vreunui foc sau a vreunei lămpi. Nici urmă. Felinarul dintre stânci, pe coasta dealului, era ceva mai mare decât un punct de lumină. Stătura o vreme și se întoarseră. Totul era mult prea ud ca să poată face focul. Își mâncară cina sărăcăcioasă, așa rece cum era, și se întinseră în culcușul pregătit, cu felinarul între ei. Adusese cartea băiatului, dar băiatul era prea obosit ca să citească. Putem lăsa felinarul aprins până adorm? întrebă el. Da. Bineînțeles că putem.

Somnul nu se lipea de el. După un timp, se răsuci și se uită la bărbat. Chipul lui, în lumina slabă, vărgat cu negru de la ploaie, ca al unui actor din lumea de demult. Pot să te-ntreb ceva? zise el.

Da, bineînțeles.

O să murim?

Cândva. Nu acum.

Și mergem tot spre sud.

Da.

Așa c-o să ne fie cald.

Da.

OK.

Ce e OK?

Nimic. Ziceam și eu așa.

Culcă-te.

OK.

O să sting felinarul. E OK?

Da. E OK.

Apoi, mai târziu, pe întuneric: Pot să te-ntreb ceva?

Da. Bineînțeles că poți.

Ce-ai face dac-aș muri?

Dac-ai muri, mi-aș dori să mor și eu.

Ca să fii cu mine?

Da. Ca să fiu cu tine.

OK.

Zăcea întins și asculta apa picurând în pădure. Fundamentul lumii. Frigul și tăcerea. Cenușile lumii pierite, purtate încolo și-ncoace de vânturile tăioase și vremelnice. Purtate, împrăștiate și din nou purtate mai departe. Totul desprins de orice liman. Rămas fără nici un reazem, în văzduhul plin de cenușă. Singurul sprijin, o respirație, scurtă și tremurătoare. De mi-ar fi inima de piatră.

Se trezi înaintea zorilor și privi cum se ivește lumina cenușie a zilei. Încet, pe jumătate opacă. Se ridică în picioare, în timp ce băiatul încă dormea, se încălță și, înfășurat în pătură, porni printre copaci. Coborî într-o bortă săpată în piatră și acolo se ghemui tușind, și tuși vreme îndelungată. Apoi rămase îngenunchat în cenușă. Își ridică fața spre cerul tot mai palid. Ești acolo? șopti el. O să te văd în sfârșit? Ai un gât pe care să-l frâng? Ai o inimă? Blestemat să fii în veci, ai un suflet? O, Doamne, șopti el. O, Doamne.

Trecură prin oraș a doua zi, la ceasul amiezii. Pusese pistolul la-ndemână, pe prelată împăturită și așezată

peste lucrurile din cărucior. Pe băiat îl ținea strâns lângă el. Orașul era ars aproape în întregime. Nici un semn de viață. Mașini pe stradă, cu cenușă încheagată pe ele, totul acoperit de cenușă și praf. Urme fosilizate în glodul uscat. Un cadavru pe un prag, cu pielea tăbăcită, într-atât se uscaseră. Rânjind la lumina zilei. Îl trase pe băiat mai aproape. Ține minte că tot ce bagi în cap rămâne acolo pentru totdeauna, spuse el. Poate c-o să cugeți la ce ți-am spus.

Unele lucruri le mai uiți, nu-i așa?

Așa e. Uiți ceea ce vrei să-ți amintești și-ți amintești ceea ce vrei să uiți.

La un kilometru și ceva de ferma unchiului său era un lac, unde el și unchiul se duceau toamna, ca să strângă lemne de foc. El ședea în partea din spate a bărcii, lăsând mâna să-i atârne în siajul rece, în vreme ce unchiul se lupta cu vâslele. Picioarele bătrânului, încălțate în ghete negre de șevro, se împingeau în proptelele din fundul bărcii. Pălăria lui de pai. Pipa de lut între dinți și-un firicel de salivă legănându-se de capul pipei. Bătrânul s-a răsucit ca să privească malul opus, strângând la piept mânerul vâslelor, și și-a scos pipa din gură, ca să-și ștergă bărbia cu dosul mâinii. Pe mal, mestecenii se înșirau albicioși ca niște oase, pe fundalul întunecat al merișorilor. Marginea lacului, un vălmașag de buturugi contorsionate, cenușii, mâncate de vreme, resturi de copaci doborâți cu ani în urmă de un uragan. Copacii fuseseră de mult tăiați cu fierăstrăul și folosiți ca lemn de foc. Unchiul a întors barca, a ridicat vâslele și au plutit în derivă prin apa mică, zărindu-i fundul nisipos, până când pupa s-a înfipt într-un banc. Un biban mort, legănându-se cu burta-n sus în apa limpede. Frunze galbene. Și-au lăsat încălțările pe scândurile vopsite, calde, au tras

barca-n sus pe plajă și au coborât ancora legată cu frânghie. O conservă de untură, umplută cu ciment și cu un belciug în mijloc. Au mers de-a lungul țărmului, iar unchiul său cerceta buturugile. Pufăind din pipă, ducând colac pe umăr o funie de cânepă. A ales o buturugă, au răsturnat-o, folosindu-se de rădăcini drept pârghie. Până când au scufundat-o pe jumătate în apă. Chit că-și suflecaseră pantalonii până la genunchi, tot s-au udat. Au legat funia de o scoabă, în spatele bărcii, și au traversat lacul înapoi, smucind încet buturuga după ei. Aproape că se înserase. Doar hârșăitul și scârțâitul ritmic, molcom al ramelor, atât. Lacul, oglindă întunecată, lumini la ferestre, apropiindu-se de-a lungul malului. Undeva, un radio. Nici unul dintre ei nu scosese un cuvânt. Iată ziua perfectă a copilăriei sale. Ziua care să servească drept calapod celorlalte.

În zilele și săptămânile care-au urmat, și-au continuat drumul spre sud. Solitari, neabătuți. Ținut deluros, nelucrat. Case de aluminiu. Din când în când, se zăreau bucăți din autostrada interstatală, dedesubtul lor, printre trunchiurile de copaci tineri, rămase despuiate. Frig, tot mai frig. Abia ieșiți din defileul înalt dintre munți, s-au oprit și au privit dincolo de marele abis dinspre miazăzi, unde țara, cât vedeai cu ochii, era pârjolită până-n temelii, contururile întunecate ale stâncilor înălțându-se din mormanele de cenușă și talazuri de cenușă ridicându-se și năpustindu-se prin pustietate. Dăra stinsă a soarelui mișcându-se nevăzută dincolo de negură.

De zile întregi străbăteau terenul acela cauterizat. Băiatul găsisse niște creioane și-și desenase pe mască o pereche de colți; mergea înainte, fără să se plângă. Una dintre roțile din față ale căruciorului se îndoise. Ce-i puteau

face? Nimic. Foc nu puteau aprinde acolo unde, de jur împrejur, totul se transformase în serum, iar nopțile erau lungi, întunecoase și mai reci decât tot ce-și putuseră închipui. Un frig de crăpau pietrele. Te lăsa fără suflare. Îl ținea lipit de el pe băiatul care tremura și-i număra fiecare respirație firavă, în întuneric.

Se trezi din pricina unui tunet îndepărtat și se ridică în capul oaselor. Lumina din jur, abia mijită, tremurătoare, nevenind de nicăieri, se refracta în ploaia de funingine spulberată. Trase prelata peste ei și rămase treaz multă vreme, ascultând. Dacă se udau, n-aveau foc la care să se usuce. Dacă se udau, puteau să moară.

Bezna în care se trezea în acele nopți era oarbă, de nepătruns. O beznă în care te dureau urechile de-atâta ascultat. Adeseori, trebuia să se ridice-n picioare. Nici un zgomot, doar vântul în copacii goi, înnegriți. Se ridica și stătea clătînându-se în întunecimea autistă, cu brațele întinse, ca să-și păstreze echilibrul, în vreme ce înăuntrul craniului său calculele vestibulare evaluau deja riscurile. O învățătură străveche. Să cauți ceea ce e vertical. Nu o prăpastie, dar ceva precedat de o pantă. Făcea pași mari spre niciunde, numărându-i pentru când se va întoarce. Ochii închiși, brațele mișcându-se ritmic. Vertical față de ce anume? Ceva din nopți, nenumit, un filon, o rocă-mamă. Față de care el și stelele erau doar niște sateliți. Asemenea marelui pendul în rotonda lui, marcând în ziua fără de sfârșit mișcările universului, despre care ai crede că nu știe nimic, și totuși fără doar și poate că știe totul.

Le-a luat două zile să traverseze acel tărâm de cenușă, crusta unei răni. Mai departe, drumul urma o culme

înconjurată de cline cândva împădurite, acum despuiate. Ninge, spuse băiatul. Privi spre cer. Un singur fulg cenușiu plutind spre pământ. Îl prinse în palmă și-l urmări cum piere, ultima ostie creștină.

Împingeau cot la cot, acoperiți cu prelata. Fulgii cenușii, uzi, învârtindu-se și căzând de nicăieri. Zloată cenușie pe marginea drumului. Apă neagră curgând de sub mormanele înmuiate de cenușă. Nici urmă de ruguri pe culmile îndepărtate. Cultele sângelui s-au devorat între ele, pesemne, își spuse el. Pe drum nu călătorea nimeni. Nici bandele de jefuitori, nici ucigașii. După o vreme, ajunseră la un garaj construit la marginea drumului și se adăpostiră în pragul ușii deschise, privind lapovița cenușie ce se năpustea asupra lor din înalt.

Strânsesă câteva lăzi vechi și-și făcură un foc pe podea, iar el găsi niște scule, goli căruciorul și se-apucă să repare roata. Scoase bolțul, lărgi gaura inelului de fixare cu un burghiu de mână și-nfipse în el o bucată de țeavă, tăiată cu bomfaierul. Apoi prinse totul la loc cu bolțul, așeză căruciorul pe roți și-l împinse prin încăpere. Mergea destul de bine. Băiatul ședea și urmărea totul.

A doua zi dimineața, își continuară drumul. Ținut pustiit. O piele de vier bătută-n cuie de ușa unui hambar. Șobolănime. Un vârf de coadă. Înăuntrul hambarului, trei leșuri atârând de căpriori, uscate, acoperite de colb, printre fâșiile de lumină palidă. Aici am putea găsi de-ale gurii, spuse băiatul. Poate niște porumb sau altceva. Să mergem, zise bărbatul.

Cel mai mult îl îngrijorau încălțările. Ele și mâncarea. Mereu mâncarea. Într-o afumătoare veche, cu pereți de